

Preses relīze

Luksemburgā, 2022. gada 8. decembrī

Uz NKI balstītās iemaksas ES budžetā: revidenti iesaka mērķtiecīgākas pārbaudes

NKI (nacionālā kopienākuma) dati ir svarīgs avots, uz kura pamata aprēķina dalībvalstu iemaksas ES budžetā. Jaunajā Eiropas Revīzijas palātas ziņojumā teikts, ka šo datu pārbaudes nav pietiekami mērķtiecīgas. Lai gan *Eurostat* (ES statistikas birojs) kopumā efektīvi apzināja un risināja augsta riska jautājumus saistībā ar NKI datu apkopošanu, tas sistemātiskā veidā nepārbaudīja pirmām kārtām augsta riska jautājumus un augstākajā riska kategorijā ietilpstošās valstis un ne vienmēr veica šīs pārbaudes pietiekami agri. Piemēram, *Eurostat* operatīvi nereaģēja jautājumā, kas saistīts ar daudznacionālo uzņēmumu pārvietošanu uz citu valsti nodokļu dēļ.

ES valstu NKI bāzētās iemaksas ir lielākais ES budžeta ienākumu avots. 2021. gadā tās veidoja 116 miljardus EUR jeb apmēram divas trešdaļas no ES budžeta. *Eurostat* pārbauda ES valstu NKI datu kvalitāti daudzgadu ciklos un var prasīt valstīm korigēt uz augšu vai uz leju sākotnējās aplēses, uz kuru pamata Komisija aprēķina budžeta iemaksas. Revidenti analizēja, vai nesenākajā pabeigtajā 2016.–2019. gada ciklā *Eurostat* šīs pārbaudes pārvaldīja efektīvi.

“Ir svarīgi nodrošināt, ka ES valstu NKI iemaksas ES budžetā ir taisnīgas un paredzamas,” sacīja par šo revīziju atbildīgais ERP loceklis Marek Opiola. *“Lai pārbaudes būtu efektīvas un lietderīgas, Eurostat prioritārā kārtā būtu jāpārbauda transversāli jautājumi un augstākā riska valstis.”*

NKI iemaksu paredzamība ir atkarīga no tā, vai pārbaudes cikls, kurš parasti ilgst četrus vai piecus gadus, tiek pabeigts laikus. Tāpat ir svarīgi, cik ātri *Eurostat* informē valstis par pārbaudes cikla rezultātiem. Revidenti konstatēja, ka *Eurostat* bija pabeidzis pārbaudes, kā plānots, un bija savlaicīgi informējis valstis par korekcijām. Tomēr daudzi jautājumi – par 20 % vairāk nekā pēc iepriekšējā cikla – palika atvērti, proti, par tiem tika formulētas atrunas, tātad attiecīgās valstis pēc kāda laika varētu saņemt pieprasījumus iemaksāt budžetā vairāk līdzekļu.

Tā kā tagad kā jauninājums ir ieviesta riska novērtēšana un robežvērtību noteikšana, *Eurostat* bija vieglāk apzināt un mazināt riska faktorus, un tas ļāva noteikt svarīgākos pārbaudāmos jautājumus, tomēr *Eurostat* pilnībā neizmantoja šīs pieejas piedāvātos rezultātus, lai prioritārā kārtā pārbaudītu transversālus jautājumus un augsta riska valstis. *Eurostat* visas ES valstis iedalīja augsta, vidēja vai zema riska kategorijās, bet veica pārbaudes tikai cikla sākumposmā un no septiņām augstā riska kategorijas valstīm vispirms pārbaudīja trīs zemākā riska valstis šajā kategorijā. Faktiski aptuveni ceturtdaļa no konkrētajām atrunām pārbaudes cikla beigās attiecās uz tām četrām augsta riska

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

valstīm, kuras nebija efektīvi noteiktas par prioritārām. Turklāt *Eurostat* pārbaudīja pārāk daudz jautājumu, kuriem ir maza ietekme uz NKI. Tāpat *Eurostat* nenorāda vajadzību pēc prioritātes tiem jautājumiem, kurus tas izcēlis kā problemātiskus, un tas palielina risku, ka valstis vispirms varētu risināt jautājumus ar mazāku ietekmi. Revidenti iesaka *Eurostat* darbu vairāk vērst uz augsta riska jautājumiem ar vislielāko iespējamo ietekmi uz NKI, jo tādā veidā varētu samazināt atrunu skaitu un padarīt ES valstu budžeta iemaksas paredzamākas.

Eurostat operatīvi nereaģēja uz augsta riska jautājumu, kas saistīts ar daudznacionālo uzņēmumu darbības vai aktīvu pārvietošanu uz citu valsti nolūkā gūt labumu no izdevīgākiem nodokļu režīmiem, lai gan attiecīgās grāmatvedības problēmas bija zināmas jau vairākus gadus pirms pārbaudes cikla sākuma. *Eurostat* arī nolēma formulēt atrunu šajā jautājumā tikai attiecībā uz laikposmu pēc 2018. gada, tādējādi atstājot iepriekšējo gadu ietekmi neskaidru. Dažu valstu NKI maksājumi varētu būt nepareizi, jo, iespējams, to konti pirms 2018. gada nav aprēķināti precīzi. Citas valstis, piemēram, Īrija, paziņoja ticamus datus.

Konteksts

Katra ES valsts veic iemaksu ES budžetā, kas aprēķināta kā NKI procentuāla daļa. Šī “piesaistīšanas likme” ir vienāda visām valstīm, bet var atšķirties no gada uz gadu (piemēram, 2021. gadā tā bija 0,84 %). Absolūtā izteiksmē 2021. gadā Vācija veica vislielāko uz NKI balstīto iemaksu (29,6 miljardi EUR), un tai sekoja Francija (20,3 miljardi EUR) un Itālija (14,5 miljardi EUR). Agrāk ES valstis bija sastapušās ar grūtībām īsā laikā iemaksāt lielas papildu summas. 2014. gadā NKI datu pārskatīšanas rezultātā noteiktās korekcijas sasniedza līdz tam nepieredzētu apmēru, t. i., gandrīz 10 miljardus EUR. Šīs korekcijas dažas valstis skāra vairāk nekā citas, piemēram, Apvienotajai Karalistei bija papildus jāiemaksā 2,1 miljards EUR jeb par 21 % vairāk nekā sākotnēji budžetā veiktā iemaksa. 2016. gada jūlijā Īrija ziņoja, ka tās 2015. gada NKI dati pieauguši par 24 % (39 miljardi EUR) salīdzinājumā ar 2014. gada datiem, jo uz Īriju aktīvus pārvietojuši daži lieli daudznacionālie uzņēmumi. Trīs dalībvalstis 2017. gadā ziņoja *Eurostat*, ka kopš 2010. gada novēro īpašus gadījumus, kad uzņēmumi uz viņu valsti vai no tās pārvieto lielus aktīvus.

Īpašais ziņojums 25/2022 “Nacionālā kopienākuma pārbaude ES budžeta finansēšanas vajadzībām: datu apkopošanas riski kopumā labi novērsti, bet iespējams darbības labāk kārtot prioritārā secībā” ir pieejams [ERP tīmekļa vietnē](#). ERP iepriekšējā ziņojumā par šo tēmu 2013. gadā secinājām, ka 2007.–2012. gada pārbaudes cikls bija tikai daļēji efektīvs.

Kontaktinformācija presei

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- *Damijan Fišer*: damijan.fiser@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 553 224
- *Claudia Spiti*: claudia.spiti@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 553 547
- *Vincent Bourgeois*: vincent.bourgeois@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 551 502